

Brand II

Flere inntrykk fra 3. Nordic Conference on Scholarly Communication, Lund 24-25 april 2006

Av Even Flood, *førstebibliotekar*

Et av hovedtemaene var altså branding – forskjellige måter å evaluere og kvalitetssikre dokumenter på verdensveven, spesielt vitenskapelige arbeider i åpne arkiver. Branding er ikke bare noe som har med vitenskapelige arbeider å gjøre, vevsteder kan også merkes. Organisasjoner kan gi sin godkjennelse til ressurser og få dem inn i varmen. Health on the Net har regler for kvalitet som for eksempel Quackwatch, følger. World Wide Web Virtual Library, WWWVL er et nett av tjenester som, til en viss grad, er kvalitetssikret. Uavhengige emneportaler er også med på å gi et kvalitetsstempel. Librarians Index to the Internet og britenes Intute (som er det nye navnet til RDN, Research Discovery Network) er gode eksempler på slike tjenester. Selvfølgelig er kvalitetsgarantien avhengig av organisasjonen bak merkingen. Det kan man spesielt se på WWWVL hvor medlemskap tidligere var kriterium for god kvalitet, men som ikke er vedlikeholdt godt nok.

Så til et par av foredragene på møtet.

How to grow repositories that can brand

Jean-Claude Guedon, University of Montreal, Canada

Dette var et av de beste foredragene og i klassisk stil: Uten manus eller bilder. Inspirerende å høre på, men vanskelig for en stakkars referent, det blir å skrive så blekket spruter og håpe at man har fått med seg det viktigste og at notatene blir leselige. Dermed blir dette bare noen av momentene hans. Jeg har litt problemer med termene. Ordet han brukte, "repository" har jeg oversatt til arkiv her. Det har litt forskjellig betydning, men jeg har ikke noe bedre.

Temaet hans var hvordan man skal kvalitetssikre arbeider som ligger i forskjellige institusjonsarkiver. Nå er det et rot, de er uhyre ujevne i innhold: Foreløpige utkast, manus, rapporter og endelige arbeider er alle lagt ut. Ofte ligger ikke de endelige artiklene der, forleggerne forlanger kontroll over dem, Elsevier ble nevnt spesielt her. Det er også forskjell hvordan de forskjellige arkivene er organisert. Noen er rene institusjonsarkiv, andre er emnebasert og ofte går de to over i hverandre.

Fagfellevurdering av et arbeid, hvis det er gjort, er som et pass eller inngangstegn, tilsvarende at arbeidet blir tatt opp i en klubb.. Passet ligger som en del av metadataene til arbeidet. Det er ikke nødvendigvis den beste grunnlaget for kvalitet, men vi trenger det. Men fagfellevurdering er ikke godt nok. Vi trenger en ofte en ekstra evaluering av arbeidet, en slags karakter. Akademiske foreninger eller andre sammenslutninger og organisasjoner kan gjøre en slik jobb. Disse guidene kan til og med kanskje konkurrere med hverandre. Det kan bli konsortia av arkiv med dobbeltsikrede artikler.

En helt annen løsning kan være at alt publiseres som det er. Alt. Men arbeidene markeres med metadata om hvor mange ganger det er blitt refusert og av hvem! Så blir det en offentlig diskusjon, og til slutt kvalitetskontroll.

Jeg har noen kommentarer her. Den ekstra kontrollen han etterlyser blir gjort noen steder. Spesielt Cochrane gjør dette med medisinske artikler: Vurderer dem og setter dem inn i større oversikter. Basen DARE er ekstra vurdering av oversiktsartikler. Og når det gjelder metadata med refusjoner så må jeg foreslå et forbehold: I dag skjer endelig publisering ofte etter at fagfellene har sett på artikkelen og kommet med forslag til forbedringer, som så blir innarbeidet. Skal det bli regnet som en refusjon?

Re-Using Open Literature: The NeuroCommons

John Wilbanks, Science Commons, Cambridge, MA, USA

Wilbanks foredrag var om hvordan man kunne bruke automatiske metoder for å analysere arbeider. Det forutsetter at arbeidene som analyseres er har rettigheter definert av Creative Commons, CC som klargjør hvordan arbeidene kan benyttes til videre behandling. Det er derfor viktig å oppfordre de som skriver vitenskapelige arbeider til å bruke CC. Det vil gjøre det mulig å analysere arbeidene ved hjelp av Natural Language Processing – NLP for å finne dypere sammenhenger ved hjelp av avansert semantisk analyse. Forsøkene har vært meget lovende, har man et stort basismateriale kan NLP påvise faglige sammenhenger mellom arbeidene og lage emnebaserte nettverk. Resultatet kan ligne på det man får ved avansert bruk av analyse av siteringer, men her er det teksten og ikke siteringene som er utgangspunktet. Det er imidlertid et problem med kommersielle publikasjoner. De store forlagene tillater ikke at NLP blir bruk på vitenskapelige artikler og truer med strenge straffer hvis det blir gjort, de ser på det som brudd på sine rettigheter. Derfor er det viktig med CC. Det er skrevet mye mer om dette temaet, det er bare å søke i Google eller Google Scholar etter **NLP scientific papers publishers** eller lignende emneord.

New directions and old pathways in scholarly communication: what of the roads less travelled by, and will they make a difference?

Alma Swan, Key Perspectives Ltd, UK

Hun var siste foredragsholder, og hennes foredrag ble dermed en slags oppsummering av hva som hadde foregått. Hun startet med å sammenligne dagens situasjon med utviklingslære, spesielt hypotesen om sprangvis evolusjon som sier at evolusjon ofte finner sted i raske sprang når miljø eller klima forandres seg drastisk. En slik situasjon er vi i dag når vi ser på de teknologiske forandringene. Det nye og viktige begrepet, er branding. Men mange velger å hoppe over denne delen av prosessen for å få resultatene sine ut fortrest mulig. I fysikk blir ofte arbeider publisert direkte i arxiv, og kanskje etterpå i et faglig tidsskrift. Dermed får man diskutert arbeidene raskest mulig. Arbeidene i arxiv blir lest og raskt sitert, dermed får man paradokset at arbeider blir sitert før de er offisielt publisert i faglige tidsskrift. Man unngår en av de virkelig store flaskehalsene for de kommersielle forlagene: Tiden det går fra et arbeid er sendt inn og til det blir publisert. Den viktigste tiden for siteringer er de første månedene etter at det er blitt tilgjengelig, dermed er de seks månedene det ofte tar før publisering via tradisjonelle kanaler en stor hemsko. Det er faktisk forfattere som bare legger arbeidene inn i arxiv, og bryr seg ikke om senere publisering.

En fremtidig modell for publisering kan være:

- 1) Arbeidet legges ut i fulltekst med metadata, inklusive emneord av forfatteren i et åpent arkiv.
- 2) De som er ansvarlig for arkivet som legger det ut kan legge in flere metadata.

(dette kan være en del av branding prosessen).

3) Arbeidet kan også leses og klassifiseres av brukere, analogt med hva som skjer i for eksempel i del.icio.us.

4) Tekstene gjøres tilgjengelig for videre bearbeidelse, for eksempel at de legges inn i de store søkemotorene eller analyseres videre med NLP som beskrevet av John Wilbanks.

5) Så kommer siteringene og bruk av lenking via siteringer som brukere legger in. Et forsøksprosjekt for å utforske dette er Citebase.

Fordelene er åpenbare. Arbeidet blir tilgjengelig meget fort og leses raskt av brukerne. Igjen ble Google Scholar brukt som en viktig samarbeidspartner, siden åpne arkiver legges inn der.

De siste artiklene har bare dekket noe av det som foregikk på konferansen, men det var en viktig del. Jeg har valgt å konsentrere meg om branding fordi det er meget aktuelt og mye diskutert og fordi det ga en spennende tittel, en liten hilsen til Ibsenåret. Aktuelle internettadresser blir lagt ut online som et vedlegg.

Program og presentasjoner fra denne konferansen og fra de to forrige:

www.lub.lu.se/ncsc2006/

www.lub.lu.se/ncsc2004/

www.lub.lu.se/ncsc2002/

Adressen til en del vevsteder som er omtalt i artikkelen, og noen andre av interesse:

Til innledningen:

Health on the Net, www.hon.ch

Quackwatch, www.quackwatch.org

WWWVL, www.vlib.org

Librarian's Index to the Internet, www.lii.org

Intute, www.intute.ac.uk

Mer av og om Jean-Claude Guedon:

In Oldenburg's Long Shadow: Librarians, Research Scientists, Publishers, and the Control of Scientific Publishing; ARL (Association of Research Libraries), mai 2001, <http://www.arl.org/arl/proceedings/138/guedon.html>

Postliste om Open Access hvor Guidon er aktiv: American Scientist Open Access Forum, <http://listserver.sigmaxi.org/sc/wa.exe?A0=american-scientist-open-access-forum&F=I>

Cochrane: www.cochrane.no

DARE: www.nicsl.com.au/cochrane/guide_data.asp

John Wilbanks:

<http://sciencecommons.org/>

<http://sciencecommons.org/data/neurocommons>

<http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>

For Creative Commons har Wikipedia en god artikkel, http://en.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons

Alma Swan

Key Perspectives Ltd, UK, <http://www.keyperspectives.co.uk/>

Alma Swans side: <http://www.keyperspectives.co.uk/aboutus/aswan.html>

Lenker til steder hun snakket om:

Atkins report, http://www.communitytechnology.org/nsf_ci_report/

Citebase, <http://www.citebase.org/>

Arxiv, <http://arxiv.org/>

Del.icio.us, <http://del.icio.us/>

Annet:

EU kommisjonen har kommet med en rapport om vitenskapelig publisering og åpne arkiver.

Hjemmesiden for Science and Society portal of the European Commission er http://ec.europa.eu/research/science-society/home_en.cfm Selve rapporten finnes her: http://europa.eu.int/comm/research/science-society/pdf/scientific-publication-study_en.pdf

Kommisjonen planlegger en konferanse om dette.

Noen initiativ som har alternativer til vanlig fagfelleevaluering:

Dynamical peer Review, se Naboj Dynamical Peer Review (alpha) <http://www.naboj.com/>

Transparent peer-review: <http://www.philica.com/index.php>

Retroactive peer review. Fagfelleevaluering skjer etter publisering: Legg arbeidet ut i et åpent arkiv så snart det er klart, så kan du be om en evaluering av et tidsskrift eller en uavhengig komite. Metoden er godt beskrevet i forbindelse med det litt merkelige e-tidsskriftet Imaginary Journal of Poetic Economics:

<http://poeticeconomics.blogspot.com/2005/08/open-peer-review-model-invitation.html>

Metoden er bruk av tidsskriftet [Atmospheric Chemistry and Physics](#) og et voksende antall andre tidsskrifter utgitt av [European Geosciences Union](#). Disse tidsskriftene har en to-trinnsprosess med offentlig fagefelleevaluering og interaktiv diskusjon. Mer om metoden finnes i Nature, <http://www.nature.com/nature/peerreview/debate/nature04988.html>

Tidsskriftet Nature er også ute med forsøk her:

Nature Peer review test og debatt, <http://www.nature.com/nature/peerreview/index.html>

<http://blogs.nature.com/nature/peerreview/trial/> og

<http://www.nature.com/nature/peerreview/debate/index.html>

Et par gode artikler:

Scholarly communication, scholarly publication and the status of emerging formats

Leah Halliday, Information Research, Vol. 6 No. 4, July 2001

<http://informationr.net/ir/6-4/paper111.html>

Quality Assurance in the Age of Author Self-Archiving,

Gerry McKiernan

<http://www.ala.org/ala/acrl/acrlvents/mckiernan05.pdf>.

Og siste, men definitivt ikke minst: Den store **Scholarly Electronic Publishing**

Bibliography (SEPB), samlet og redigert av Charles W. Bailey, Jr. <http://epress.lib.uh.edu/sepb/sepb.html>

Se spesielt: New publishing models: <http://epress.lib.uh.edu/sepb/models.htm>

